

**NORGES TEKNISK-
NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
INSTITUTT FOR DATATEKNIKK OG INFORMASJONSVITENSKAP**

Faglig kontakt under eksamen:

Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap, Gløshaugen
Haakon Dybdahl 735 90542 / 92259991

**EKSAMEN I EMNE TDT4160 DATAMASKINER GRUNNKURS
MED LØSNINGSFORSLAG**

AUGUST 2004
KL. 09.00 – 13.00

Hjelpemidler: D – Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt.

Sensuren faller 2004.

Resultater gjøres kjent på <http://studweb.ntnu.no/> og sensurtelefon 810 48 014.

Totalt Antall sider (inklusive vedlegg): 13

Vedlegg: Manual DARK load/store-arkitektur

Prosentsetter viser hvor mye hver oppgave teller innen settet.

Lykke til!

Oppgave 1 – Flervalgsoppgaver (32%)

Bruk svararket bakerst i oppgaveteksten for å svare på denne oppgaven. Du kan få nytt ark av eksamensvaktene dersom du trenger dette. Poengberegning per spørsmål: Riktig svar 2 poeng, galt svar gir -1 poeng, blankt svar gir 0 poeng. NB! Det er ikke mulig å gardere ved å krysse av flere alternativer. Dette gir i så fall 0 poeng. Kun ett alternativ er korrekt på hvert spørsmål.

1) 1% Hva er forholdet mellom en mikrooperasjon og en instruksjon?

- a) Flere mikroinstruksjoner kan bygge opp en mer kompleks instruksjon
- b) Flere instruksjoner bygger opp en mikroinstruksjon
- c) Kjært barn har mange navn, mikroinstruksjon og instruksjon er det samme
- d) Mikroinstruksjon er mer effektivt fordi strukturen er mer tilpasset hurtigminnet

SVAR A

2) Hvilke av følgende oppgaver er normalt IKKE avhengig av verdien til statusregistret?

- a) Betinget hopp
- b) Ubetinget hopp
- c) Addisjon
- d) Subtraksjon

SVAR B

3) Enkelte maskiner har noe som heter segmentregister, hva brukes det til?

- a) Peker på riktig register som skal leses av i en registerfil
- b) Brukes av hurtigminnet for å vite hvor data skal ligge i hovedminnet
- c) Holder øverste bit i en adresse for å få større adresserom
- d) Holder nederste bit i en adresse for å vite relasjon til hurtigminnet

SVAR C

4) Hva er IKKE riktig om samlebånd?

- a) Samlebånd øker ikke hastigheten for hver enkelt instruksjon isolert sett
- b) Prosessorer med samlebånd benyttes i så godt som alle PC-er.
- c) Målet med et samlebånd er å utføre instruksjoner i parallell
- d) Samlebånd gjør at prosessoren gjør ferdig flere instruksjoner per klokke

SVAR D

5) Hva er riktig om samlebånd?

- a) Klokkefrekvensen til en prosessor med samlebånd er begrenset av summen av tiden samlebåndet bruker i de ulike trinnene
- b) Klokkefrekvensen til en prosessor med samlebånd er begrenset av det tregeste trinnet
- c) Klokkefrekvensen til en prosessor med samlebånd er begrenset av gjennomsnittstiden til trinnene
- d) En prosessor har ulik klokkefrekvens for de ulike trinnene

SVAR B

6) 2% Dersom du har et vanlig (in-order execution) samleband, hvilke dataavhengigheter vil skape problemer i følgende program (Dark-syntaks – se vedlegg)?

```
SUB $8, $3, $1
```

```
ADD $3, $1, $8
```

- a) Avhengigheten på grunn av register 1
- b) Avhengigheten på grunn av register 3
- c) Avhengigheten på grunn av register 8
- d) Det finnes ingen avhengighet

Svar: C.

7) Hva skiller indirekte adresseringsmodus fra direkte adresseringsmodus (velg det alternativet som er mest riktig)?

- a) Direkte er enklere enn indirekte adressering fordi indirekte adressering krever et ekstra oppslag
- b) Indirekte adressering går ofte tregt og er gammeldags, og moderne prosessorer benytter kun direkte adressering
- c) Indirekte adressering adresserer relativt til stakkregisteret, mens direkte adressering adresserer relativt til instruksjonsregisteret
- d) Indirekte adressering adresserer relativt til stakkregisteret, mens direkte adressering adresserer relativt til statusregisteret

SVAR A

8) Hvilket felt er vanlig å ha i instruksjonsordet?

- a) Funksjonskode
- b) Statusregister
- c) Adressen instruksjonsordet ligger i
- d) Adressen til stakkregisteret

SVAR A

9) Hvilken prosessortype har som oftest lengst instruksjonsord?

- a) Akkumulatormaskin
- b) Load/store-maskin
- c) Stakkmaskin

Svar: B.

10) Hvilket utsagn om EEPROM (Electrically Erasable Read Only Memory) er FEIL?

- a) Innholdet kan slettes ved hjelp av spesielle elektriske pulser like raskt som lesing
- b) EEPROM-brikken kan skrives om mange ganger.
- c) Innholdet slettes byte for byte
- d) Det er dyrt og går tregt å skrive/slette.

SVAR A

11) Hva er fordelene med et asynkron sammenkobling av to datamaskiner sammenlignet med en synkron sammenkobling?

- a) Det er mye raskere
- b) Det tåler støy bedre
- c) Datamaskinene kan være mer uavhengige og trenger ikke kjøre på samme klokke
- d) Det finnes ingen fordeler

SVAR C

12) Hvilken av følgende påstander om PCI-bussen er mest FEIL?

- a) PCI bussen er seriell
- b) PCI bussen er parallell
- c) PCI bussen er egnet til å koble sammen bl.a. lydkort i en pc
- d) PCI står for peripheral component interconnect

SVAR B

13) Hva er daisy chain?

- a) En måte å sette datamaskiner i nett slik at trafikken flyter bra mellom maskinene
- b) En måte å organisere disker på for å få høyere båndbredde
- c) En teknikk som benyttes i hurtigminnet design for å få større treff rate
- d) Benyttes bl.a. i avbruddshåndtering for å gi prioritet til riktig avbrudd

SVAR D

14) Hvilket av følgende utsagn er mest FEIL om harddisker?

- a) Harddisker glemmer innholdet sitt etter en gitt periode
- b) Harddisker er mekaniske og tåler dårlig støy
- c) Harddisker kan bare fysisk skrives på en gang (men logisk mange ganger)
- d) Harddisker har roterende plater, og man må vente til den har rotert til riktig plass før man kan lese data

SVAR C

15) Hvilket av følgende utsagn er mest feil om dynamisk minne (DRAM)?

- a) DRAM er billigere enn SRAM (statisk minne)
- b) DRAM lagrer dataene låst i porter
- c) DRAM trenger oppfriskning
- d) DRAM benyttes i stort sett alle PCer

SVAR B

16) Hvilket av følgende utsagn er mest riktig om dynamisk minne (DRAM)?

- a) DRAM er mest brukt som minneteknologi i hurtiglager
- b) DRAM har ofte feil, men man kan benytte selvkorrigerende kode for å skjule disse feilene
- c) DRAM har blitt mye raskere de siste 10 årene
- d) Det finnes ingen standarder for hvordan DRAM skal pakkes inn i moduler

SVAR B

Oppgave 2 – Definisjoner (14%)

Velg et ord som best fullfører setningen. Ikke bruk samme ordet mer enn én gang. Du vil ikke få bruk for alle ordene. Svar med setningsnummer og ord, f.eks. 1a,2b,3c,4d osv. Hvert riktig svar gir 2%.

a) Unntak (eng. exception)	f) Avbrudd (eng. interrupt)
b) Tilstandsmaskin (eng. finite state machine)	g) Opphold (eng. stall)
c) Uhåndtert avhengighet (eng. hazard)	h) Kombinatorisk
d) Supersamlebånd (eng. superpipelining)	i) Forsinkede instruksjoner (eng. delay slot)
e) Foroverkobling(eng. forwarding)	

1. Bruk av ____ reduserer antall ubrukte klokkesyklus p.g.a. overføring av kontroll.
2. En uventet hendelse som skjer inni prosessorer som medfører overføring av kontroll er _____.
3. _____ betyr at utganger bare er avhengig av nåværende innganger.
- 4- _____ er en teknikk for å aksessere data i et samlebånd før data er brukt til å oppdatere tilstanden til et program.
5. _____ er et sett med tilstander med definerte utganger som skifter etter regler basert på inngangsverdier
6. _____ er utstedt av prosessoren og er en dynamisk ekvivalens med nop (no operation) instruksjonen
7. _____ er en situasjon i et samlebånd hvor samlebåndet ikke kan forstette å fullføre en instruksjon hver klokkesyklus uten å medføre en ukorrekt oppdatering av programmet.

SVAR 1i, 2a, 3h, 4e, 5b, 6g, 7c

Oppgave 3 – Kortsvarsoppgaver (24%)

Noen av oppgavene krever et eksakt tallsvar eller uttrykk. Andre krever en tekstlig forklaring. Svar kort, oversiktlig og strukturert på oppgavene. Strek gjerne under sentrale begreper som omtales. Hver oppgave er 2%.

- 1) Hva er forutsigelse av forgreininger (eng. branch prediction)? Hva er bakgrunnen til at man trenger dette?

SVAR prøver å estimere resultatet av en forgreining før den skjer, minnet er tregt, instruksjoner i parallell

- 2) Hva er hensikten med avbrudd?

SVAR: cpu trenger å sjekke om en handling har skjedd, den får isteden for beskjed med et signal når det skjer

- 3) Hvordan er normalt forholdet mellom overføringsmengde mellom CPU og hurtigminnet og hurtigminnet og hovedminne?

SVAR: Større mengde jo lengre man kommer unna CPU

- 4) Hvilke egenskaper har DRAM som gjør at man benytter det i PCer?

SVAR: Billig og lagrer mye data, trekker lite strøm

- 5) Hvorfor finnes konseptet RAID?

SVAR: Diskene har mye feil, og begrenset båndbredde

6) Hva er Direct Memory Access (DMA) og hvilke fordeler har metoden sammenlignet med andre I/O-metoder?

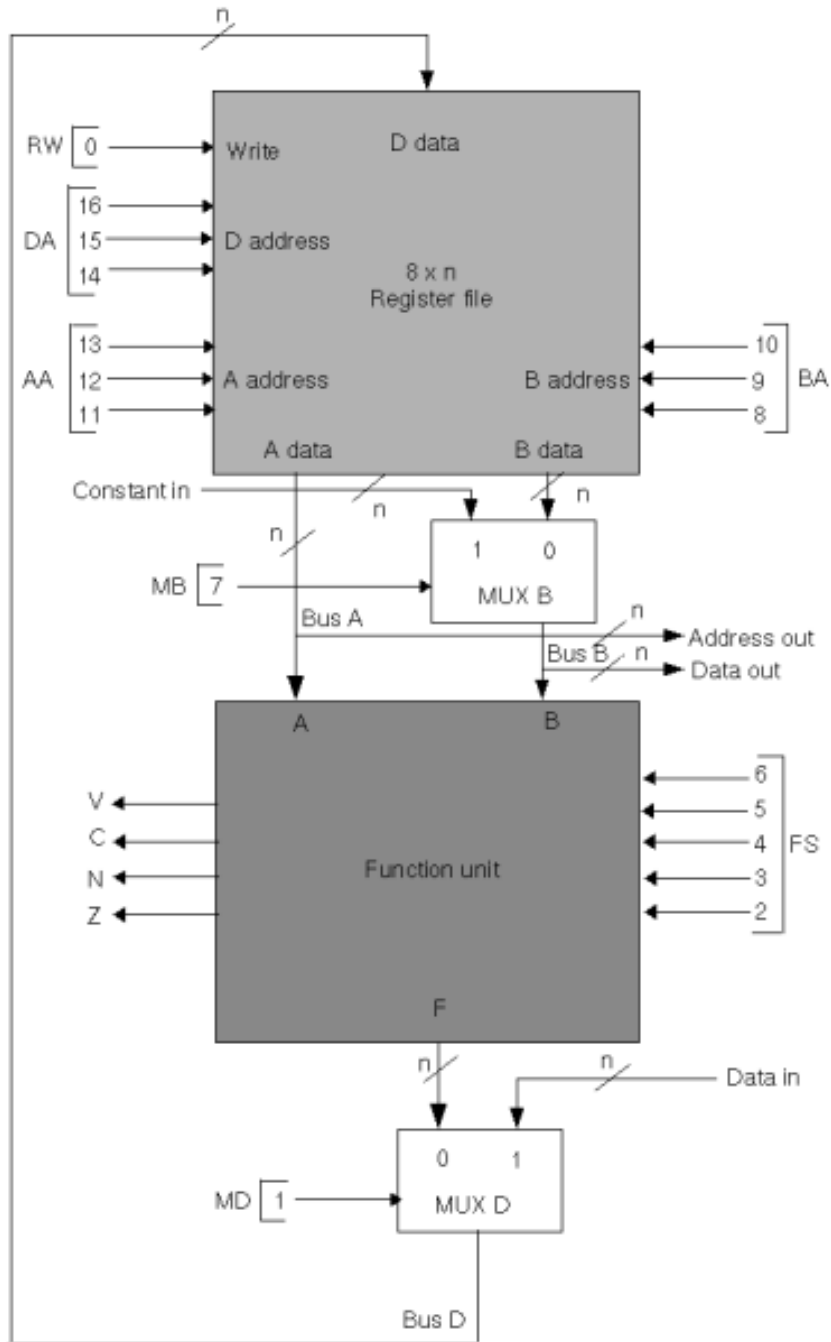
SVAR: DMA overfører data uten at CPU bruker krefter, raskere fordi den er optimalisert mot det, CPU kan tenkte på annet imens

7) Ved representasjon av flyttall er det et begrep som heter "biased representation" eller forskjøvet representasjon. Det består i av at en konstant legges/subtraheres fra eksponenten. Hvorfor gjør man dette?

SVAR: Gjør det bl.a. lettere å sammenligne om et tall er større enn et annet .

8) Prosessorer har støtte for at en prosedyre kan kalle en annen prosedyre. Hvordan vet systemet hvor det skal fortsette når den kalte prosedyren er ferdig? Forklar én metode, og legg ved et kort kommentert kodeeksempel.

SVAR: Her er det mange mulige svar

DA, AA, BA		MB		FS		MD		RW	
Function	Code	Function	Code	Function	Code	Function	Code	Function	Code
R0	000	Register	0	$F = A$	00000	Function	0	No Write	0
R1	001	Constant	1	$F = A + 1$	00001	Data In	1	Write	1
R2	010			$F = A + B$	00010				
R3	011			$F = A + B + 1$	00011				
R4	100			$F = A + \sim B$	00100				
R5	101			$F = A + \sim B + 1$	00101				
R6	110			$F = A - 1$	00110				
R7	111			$F = \sim A$	00111				
				$F = A \wedge B$	01000				
				$F = A \vee B$	01010				
				$F = A \text{ XOR } B$	01100				
				$F = A$	01110				
				$F = sr A$	10000				
				$F = sl A$	10001				

16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0			
DA		AA		BA		M		B		FS						M		R	
																D		W	

Bruk tabellene gitt ovenfor, som beskriver styreordet til en prosessor, og figuren på forrige side, som skisserer en utførende enhet i denne prosessoren, til å besvare oppgavene under.

Styreord: Gi 0p for feil, 3p for ubetydelig feil og 10p for rett

9) Hva blir styreordet for operasjonen $R5 \leftarrow R2$ der x skal beskrive ubrukte bits?

10) Hvilken mikrooperasjon tilsvare styreordet $110010xxxx0000101$ der x beskriver ubrukte bits?

$R6 \leftarrow R1 + \sim R3 + 1$ (eller $R6 \leftarrow R1 - R3$)

For en gitt CISC-prosessor kan MOV-instruksjonen i assembler være definert med flere adresseringsmodi slik:

```
MOV Rn, #Imm      ; Immediate
MOV Rn, Addr      ; Direkte
MOV Rn, [Addr]    ; Indirekte
MOV Rn, Rm        ; Register
MOV Rn, [Rm]      ; Register indirekte
MOV Rn, Addr(Rm) ; Displacement
PUSH Rn           ; Stakk push
POP Rn            ; Stakk pop
```

Rn/Rm indikerer register nummer n/m. Addr og Imm kan være tallverdier eller variabler.

MOV fungerer slik: MOV til-operand, fra-operand

Gitt et lite utdrag av en datamaskins minne på et gitt stadium som skal benyttes for å besvare spørsmålene under:

Hovedlager		Registre		Definerte variabler	
Adresse	Verdi	Registernr	Verdi	Navn	Verdi
0	71	R0	5	teller	64
1	54	R1	15	i	3
2	12	R2	8	antall	4
3	86	R3	7	tab	3
4	28	R4	8	x	7
5	56	R5	55	retur	11
6	3	R6	9		
7	8	R7	35		
8	13				
9	7				
10	45				
11	82				

11) 1% Hva vil verdien til R1 være etter følgende instruksjon: MOV R1, [R2] ?

SVAR 13

12) Hva vil verdiene til R4,R5,R6 og R7 være etter følgende instruksjoner:

PUSH R4

MOV R5, #antall

MOV R7, [R5]

POP R5

MOV R6, 1(R5)

MOV R7, 10

R4 = 8, R5 = 8, R7 = 45, R6 = 7 2,5p for hvert register som er riktig

Oppgave 4 – Assemblerprogrammering (30%)

Hver oppgave er 15%.

- 1) Skriv et assembler program i Dark Load-store maskin (se vedlegg) som gjør følgende jobb:

```
for(i=0; i≤n; i++) a[i]=a[i]+1
```

Anta at:

\$1 inneholder adressen for a[0], første elementet av en tabell med n+1 ord

\$2 inneholder verdien n.

- 2)

Skriv et Dark Load-store maskin (se vedlegg) programkode som implementerer en pseudoinstruksjonen:

```
bodd $2, LOC
```

Denne instruksjonen fører til et betinget hopp til LOC hvis tallet i \$0 er et oddetall.

Hvis du ikke skjønnte oppgaven helt: Se for deg at en gammel prosessor av Dark med en load store arkitektur som hadde en instruksjon som nå ikke finnes. Denne instruksjonen het *bodd*, og fungerer som beskrevet over. Du skal gjøre det mulig å kjøre programmer som er skrevet for den gamle arkitekturen på den nye arkitekturen ved å bytte ut den gamle instruksjonen med en eller flere eksisterende instruksjoner.

Skriv ned antagelser eller forutsetninger du tar for å løse oppgaven.

Svarark for oppgave 1

Studentnr: _____

Fagnummer: _____

Eksamensdato: _____

Side _____ av _____

	a	b	c	d
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				

NB! Ikke glem å levere dette arket! Bla igjennom den papirbunken du gir fra deg til slutt, for å sjekke at svar på avkrysningsoppgaven er med.

VEDLEGG – Dark load-store maskin

Syntax

add REG,REG,{REG|NUM|VAR}
and REG,REG,{REG|NUM|VAR}
band REG,REG,{REG|NUM|VAR}
bnot REG,REG
bor REG,REG,{REG|NUM|VAR}
bxor REG,REG,{REG|NUM|VAR}
call ETIKETT

dec REG
div REG,REG,{REG|NUM|VAR}

inc REG
jeq REG,REG,ETIKETT
jge REG,REG,ETIKETT
jgt REG,REG,ETIKETT
jle REG,REG,ETIKETT
jlt REG,REG,ETIKETT
jmp ETIKETT
jne REG,REG,ETIKETT
load REG,{REG,NUM|NUM|VAR}
mod REG,REG,{REG|NUM|VAR}
mul REG,REG,{REG|NUM|VAR}
{mv|mov} REG,REG
not REG,REG
or REG,REG,{REG|NUM|VAR}
ret

store REG,{REG,NUM|VAR}
sub REG,REG,{REG|NUM|VAR}
xor REG,REG,{REG|NUM|VAR}

Semantik

$\text{reg} \leftarrow \text{reg} + \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \wedge \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \wedge \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \neg \text{reg}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \vee \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \oplus \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{returstack} \leftarrow \text{pc}$
 $\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}$

$\text{reg} \leftarrow \text{reg} - 1$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} / \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$

$\text{reg} \leftarrow \text{reg} + 1$
 $\{\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}\}$
 $\{\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}\}$
 $\{\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}\}$
 $\{\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}\}$
 $\{\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}\}$
 $\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}$
 $\{\text{pc} \leftarrow \text{ETIKETT}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \{\text{mem}[\text{reg}+\text{NUM}]|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \setminus \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} * \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg}$
 $\text{reg} \leftarrow \neg \text{reg}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \vee \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{pc} \leftarrow \text{returstack}$

$\{\text{mem}[\text{reg}+\text{NUM}]|\text{VAR}\} \leftarrow \text{reg}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} - \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$
 $\text{reg} \leftarrow \text{reg} \oplus \{\text{reg}|\text{NUM}|\text{VAR}\}$